2. aarg. Nr. 4.

Anarkisten

Utkommer vær 14 dag — Abonnement mottas paa postkontorer i in- og utlan. I Kristiania Vibes g. 8[4] og Storgaten 20[4]. — Koster 40 øre kvartalet

Redaktør: KRISTOFER HANSTEEN, Vibes gate 8[4], Kristiania.

Onsdag 28. mars.

Til Norges borgere!

Almenheten synes ikke at ha noen klar forstaaelse av den nuværende situation.

Det staar i den norske grunlov, at kongen ikke kan foreta noen handling, uten efter raad av et medlem av statsraadet, der paatar sei ansvaret for handlingen.

Nu har krouprinsregenten besluttet at vælge en man til at repræsentere Norge paa fredskonferansen i Haag, uten at noet medlem av statsraadet paatok sei ansvaret for denne beslutning.

Kronprinsregenten ønsket i motsætning til det norske stortings og den norske rejerings vilje, at der skulle vælges en repræsentant til fredskonferansen i Haag for Norge og Sverje sammen.

Kronprinsregenten visste at han ikke kunne vælge en saadan repræsentant efter utenriksministerens raad alene; derfor sammenkalte han et ministerielt statsraad, vor det tilstedeværende medlem av den norske rejering kunne paata sei ansvaret for Norges vedkommende for beslutning om repræsentation paa Haagerkonferansen og valg av repræsentant. Det tilstedeværende medlem av den norske rejering, hr. Blehr, ville imidlertid ikke paata sei ansvaret for Norges vedkommende for beslutning om valg av en fællesrepræsentant for Norge og Sverje til fredskonferansen i Haag og erklærte, at avjørelsen av spørsmaalet ikke henhørte unner et ministerielt statsraad.

Saa valgte kronprinsregenten paa egen haan en repræsentant for for Norge og Sverje til fredskonferansen.

Kronprinsregenten mangler til denne sin handling det i Norges forfatning forlangte raad av et medlem av rejeringen, der paatar sei ansvaret for handlingen, og vem stortinget kan trække til ansvar.

Kronprinsregenten kan ikke faa det derhen, at det var meningen, at den valgte repræsentant kun skulle repræsentere Sverje; ti til repræsentant blev der valgt en norman.

Der er altsaa jort et brud paa forfatningen.

Bruddet er jort av det rejerende norske kongehus.

Kronprinsregenten har ved at bryte sin ed til forfatningen løst alle embedsmæn og statsbetjente fra den ved deres ed forpliktede lydihet mot kongens befalinger, løst hæren, befal og menie, fra sin ed eller løfte om at forsvare kongen og fra sin plikt til at lystre hans kommando. løst alle borgere og borgerinner fra at bøie sei for den av kongen jennem rejeringen og embedsmænnene utøvete myndihet.

De norske borgere forstaar da vel, at de nu maa fjerne det hittil rejerende fyrstehus fra funktionen som den norske stats spiss. Kun det ville kunne redde det borgerlie samfun — muliens.

Dere borgere, som har avlakt ed eller løfte til forfatningen, og som stadi benytter de paa den grunlakte institutioner, dere maa da forstaa, at vis dere ikke nu fjerner det hittil rejerende fyrstehus, saa ramler hele deres statssystem sammen!

Den kooperative forretning av bygningssnekere er et kooperativt foretagene i Kristiania. Deri deltar 25 man. De leverer døre, vinduer, trappeopganger, butikindredning o. s. v. De bejynte for vel halvannet aar siden. De la sammen 600 kroner og kjøpte derfor det første raamateriale og de fornødne redskaper. Høvlbænke og værktøi hadde de fleste fra før. De leiet lokale i et hus, som ikke var færdi, saa at de slap husleie i de første 2 maaneter. Først fik de bestilling paa døre og vinduer for 1000 kroner. Mottageren kunne ikke betale kontant, og da de ennu ikke var anmelt for byfogden som forretning, mente de, at bankerne heller ikke ville utbetale dem noet paa en vexel; de maatte saa motta en accept, og mot fremvisning av denne fik de bli i lokalet. Senere fik de ikke utbetalt noen ordentli løn, en uke 5 kroner vær, en annen uke 6 kroner, en tredje uke ingenting; det var ikke behageli, fortæller de. De fleste av dem maa vel ha havt lit opsparet at leve av; men det var allikevel meget vanskeli. Nu gaar foretagenet ganske got. I løpet av 1898 tjente de vær ca. 1200 kroner, og desuten var der, da reinskapet var opjort et overskud paa ca. 400 kroner paa vær. Av disse siste penge blev der utbetalt vær 25 pct., og resten blev goskrevet vær som aktie, vorav der betales 5 pct. rente. Fabriken benytter nu en drivkraft paa 25 hestekræfter og har 7 maskiner. De betaler en husleie av 5000 kroner om aaret; men de skal nu flytte og maa leie et større lokale. Det er altsaa nu en temmeli stor bedrift.

Om det var fornufti at goskrive de ikke utbetalte 75 procent av overskuddet som aktie til deltagerne, er meget tvilsomt. Ved at gaa saadan frem vært aar, vil foretageget med tiden faa en større kapital at betale renter av, en det vil være der tjenli. Foretagenet er ved dette gaat over til at være et kapitalforetagene, vori eftersom forretningen vokser, de ælste medlemmer vil være de største aktionærer, og vor det, der utbetales for arbeidstimen, ikke vil kunne stige, da der er saa mange renter at betale. Efter vor mening burde foretagenet inløse de oprindeli av deltagerne inbetalte penge; men overskuddet burde bli

i foretagenet, ikke goskrives noen; paa den maate ville det, der utbetaltes pr. arbeidstime kunne stige.

Domme og domstole.

For norske domstole har netop staat en bokbinner Herman Pedersen.

Referatet fra den siste domstol, vor saken mot ham var fore, lyder i utdrag:

Retten sattes i formiddag kl. 9. Efterat uttrækning av lagrettemæn var foretat, oplæstes meddomsretsdommen, vorved bokbinner Herman Martinius Pedersen idømtes 9 maaneters strafarbeide i anledning overfallet paa liniererne Schulze og Debs ifjor sommer unner bokbinner-lockouten.

Paa forespørsel av lagmannen erklærte tiltalte sei skyldi, men tilføiet, at naar han nu hadde brakt saken in for lagmansret, saa var det, fordi han mente, at han ikke fortjente noen straf.

Lagmannen jore opmærksom paa, at anklagete først idag hadde erklæret sei skyldi.

Lagmannen bejynte nu sit forhør av tiltalte. Denne forklarte, at han den samme aften var gaat opover Aakebergveien sammen med en bekjent. Da de var naaet til krysset av St. Halvards gate, traf de noen bokbinnere. Her holt ossaa endel smaagutter paa af kaste sten paa Debs og Schulze, likesom de ossaa skrek „streikebrytere!“ Tiltalte hadde nu set Schultze løpe efter en gut og slaa ham overenne. Herover var det saa, at tiltalte var blit ophisset og hadde slaat Schulze over næsen.

1ste vidne Carl Schultze hadde efter ent arbeide gaat jem, og hadde i Tomtegaten møt flere bokbinnere. Oppe i Enebakveien var det saa stenkastningen av en del smaagutter bejynte, likesom disse ossaa skrek „streikbrytere“ efter vidnet og Debs. Da viidnet grep den ene av gutterne for at faa ham arresteret, var det, at tiltalte slo ham over næse og mun.

Vidnet erklærte, at det got kunne se ut for tiltalte, som om vidnet hadde slaat gutten. Vidnet ba tilslut at faa si noen or. Referenten forsto dette slik, som om vidnet angret at ha forlangt tiltale, da han fik se meddomsrettens dom. Lagmannen næktet imidlertid noen videre uttalelse av vidnet om dommen.

Debs forklarte sei i overensstemmelse med Schulze om stenkastningen. Han saa imidlertid ikke, at Schulze blev slaat, men hadde senere set, at han bløtte lit næseblo.

Vidoet ba tilslut lagretten om at ta hensyn til en tiltaltes unge alder. Det hele optrin var visseli bare en følge av ungdommeli ophisselse. (Bevægelse.)

Lagmannen spurte senere Schulze, om det var saa at forstaa, at hau angret at ha forlangt tiltale, vortil denne meget bevæget svarte ja.

Forsvareren ente sin tale saaledes:

„Jeg skal ikke her gaa i enkeltheter nærmere in paa de stridsspørsmaal, det sto om unner bokbinnerkonflikten. Svennene fik tilslut i alt væsentli sine krav jennemført. Men det var arbeidsgiverne, der avskedigede sine svenne for at tvinge disse til at vedta de av mestrene opstillete krav.

Denne avskedigelse vakte forbitrelse mellem svennene. Jeg skal ikke gaa in paa, om hr. Schulze kunne reines som „streikebryter“. Det spørsmaal behøver vi ikke her løse. Men S. har erfaret, at mellem de arbeidsledige bokbinnersvenne var det den almindelie opfatning, at hr. Schulze brøt got kammeratskap, naar han vedblev at arbeide hos dhrr. Halvorsen & Larsen. Derfor var der harme mot ham mellem de arbeidsledige svende. Og naturli har denne kammeraternes harme ossaa smittet den unge man, vi her har med at jøre.

Desuaktet har han ikke til hensikt at tilføie hr. Schulze noet ont. Han har heller ikke seet vedkommende dreng kaste sten paa hr. Schulze. Men da han ser denne kaste gutten til joren, da han tror han vil mishandle ham, da er det han i øieblikkets let forstaalie opbrusning løper til og dette slag faller.“

Lagrettet erklærte tiltalte skyldi.

For at sikre sei mot, at en dom som meddomsrettens ble jentat ved strafutmaalingen, hadde forsvareren for det tilfælle, at juryen besvarte spørsmaalet, om der ikke forelaa formildende omstændiheter, med nei, retet spørsmaal til juryen, om der forelaa særdeles skjærpende omstændiheter. Dette spørsmaal besvarte lagrettet med nei. Men lagrettet vilde heller ikke erkjenne, at der her forelaa særdeles formillende omstændiheter.

Derefter idømte retten tiltalte 15 dages van og brøstraf. Tiltalte vedtok dommen paa stedet. Maaske vil han andra om benaadning.

— To dage efter staar det i avisen, at Angermann, formannen paa Holms hattefabrik, er reist jem til Bøhmen. Angermann hadde stukket en arbeider i fabrikken ijæl med kniv uten egentli foranledning i den feige angst, vori han kom, da der ytret sei en misfornøiet stemning blant arbeiderne, da Angermann hadda trykket deres løn ned saa lavt, at flere av dem hadde forlangt avsked. I avisnotisen sto det tilføiet: myndiheterne akter ikke at foreta noet videre i anledning av det paa Holms hattefabrik forefalne.

Ved sin fremgangsmaate ved disse to anledninger: ved de to domme over Herman Pedersen, meddomsrettens til 9 maaneters strafarbeide og lagmansrettens senere til 15 dages fængsel paa van og brø, og ved at unlate at foreta noet mot Angermann, har domstolene vist sei som det de virkeli er: et middel for de besiddende klasser til at holle den øvrie befolkning i avhængihet og til at kvæle utslag av motstan mot det, som de besiddende foretar for at trykke de avhængie ned unner sei.

Naar en ganske ung man slaar en ældre stærkere, der har grepet fat i et barn, for at venne den vredes opmærksomhet fra barnet over paa sei, saa er dette efter alle menneskeli moralske begreper en heltejærning. Og for denne jærning dømmer lagmansretten, der har faat ful rede paa sammenhængen i begivenheten, den unge man til fængsel i 15 dage paa van og brø.

Vi antar og haaber, at domstolene ved sin fremgansmaate ved disse to anledninger vil tape den siste rest av aktelse blant befolkningen. De øver ikke ret.

Den skildring, vi i forje nummer gav av værksteder, vor læregutter arbeider til midnat i mange maaneter ad gangen, var fra flere aar tilbake. Da foregik dette meget ofte. Vi har hørt om lignende ennu for 2 aar siden. Da kom lov, som forbø at benytte mennesker unner 18 aar længere æn 10 timer om dagen i fabrikker. Efterat denne lov kom, har vi ikke hørt om noet tilfælle, vor børn er blit benyttet til aftenog natarbeide dagli i mange maaneter i træk. Men overarbeide av børn og mennesker unner 18 aar, gutter og piker, er langtfra forsvunnet. I Kristiania har vi hørt tale om tilfælle, vor de har arbeidet over 2—3 timer om aftenen en uke i træk; og vi har hørt om et trykkeri i Drammen, vor mennesker unner 18 aar fremdeles arbeider over om aftenen, til tider i 1 intil 1½ maanet vær aften minst til klokken 10. Det beviser, vor aldeles utilstrækkelie love er til at fjerne et onde.

Hvad jeg endnu aldrig har kunnet vænne mig til, er: at se, hvorledes den rige udsuger af en fabrikant fremstiller i massevis af det, der tilfredsstiller de riges umættelige luksus, medens arbejderen, slavebunnet ved hans guld, kun er blege skygger af virkelige mennesker, som i fulstændi fordummelse, til maskinens takt ofre deres legeme for hans pengesæk, for at tilfredsstille sin maves nødvendie trang.

Ærkehertug Maximilian
von Habsburg,
(senere kejser i Mexiko).

Aviser og tidsskrifter, komne til redaktionen:

Selvmotsigelser i bibeleu, utgit av sanhetsvenner i Kristiania. Faaes hos G. J. Lindboe, Torvgaten 29 ².

L'humanité nouvelle, tidsskrift, Paris, 15, rue de Saints-Pères, Schldicher frères.

Authen & Petlitz bogtrykkeri.

siste nummer. (se Freedom.)